

NAURA POIKA, **naura!**

PEKKA HÄMÄLÄINEN

Pekka Hämäläinen

Naura poika, naura!

SAGA Egmont

Naura poika, naura!

Cover image: Shutterstock

Kirja ilmentää aikaa, jona se on kirjoitettu, ja sen sisältö voi olla osittain vanhentunutta tai kiistanalaista.

Copyright © 1999, 2021 Pekka Hämäläinen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726854589

1st ebook edition

Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

*Millään ei ole niin suurta
vaikutusta lapsein kuin
vanhempien elämättömällä
elämällä*

C. G. JUNG

Lukijalle

Elämä on traaginen komedia, raastava ja naurettava samanaikaisesti ja erottamattomasti.

Tämä kirja kertoo minun elämästäni, kaikessa raadollisuudessaan ja ihanuudessaan. Olen ollut avoin ja rehellinen. Olen pannut itseäni ja persoonallista kokemaani enemmän likoon kuin missään aikaisemmassa kirjassani. Olen myös ottanut tietoisesti riskin, että kaikkea sanomaani voidaan käyttää minua vastaan. Tiedän, että jos niin käy, sattuu kipeästi. Silti olen halunnut ottaa riskin, kertoa omasta suomalaisen miehen näkökulmastani, miltä eleyt viisi vuosikymmentä ovat minusta tuntuneet.

Uskon, että jokaisen ihmisen elämä on tarinan arvoinen. Tämä on minun tarinani, tai ainakin tärkeä osa sitä. Mikään paljastuskirja tämä ei silti ole. Avioliittoni sisältöihin vain minulla ja puolisoillani ovat oikeudet. Sänkykamarin puolelle en päästä kurkkijoita. Myöskään todelliset ystävyysuhteeni eivät kuulu muille. Oman elämäni aarteisiin vain minulla on yksinoikeus.

Silti paljon on jäänyt myös kerrottavaa. Olen tehnyt sen siksi, että uskon lukijan löytävän kokemuksistani samastumiskohteita. Ja kun löytää jotakin omaa toisen kokemuksista, helpottaa kummasti. Elämästä tulee yhteistä ja jaettavaa.

Jotkut kirjan tarinoista on julkaistu aikaisemmassa tuotannossani, mutta ne puolustavat tässä paikkaansa osana "elämäkertaa".

Huvittavan koskettavia lukuhetkiä toivotellen

Pekka Hämäläinen

Meillä el kuunnella jazzia

VUOSISADAN HÖYNÄYTYS

Vietän vuosituhannen viimeistä pääsiäisyötä sukulaisteni kanssa Preservation Hallilla New Orleansin sydämessä. Väkeä on pakkautunut salin täydeltä, kaikenvärisiä ihmisiä tungokseen saakka. Onnekkaimmat meistä ovat päässeet istumaan eteen matalille penkeille tai lankkulattialle miltei toistemme syliin. Loput seisovat taaempana ja yrittävät kurkotella nähdäkseen edes jotakin. On tukahduttavan kuuma. Ilma liikkuu laiskasti ja hiki haisee. Tunnelma on mahtava. Odotamme seuraavan session alkua.

Olemme jazz-musiikin kohdussa, jazzin pyhässä paikassa. Tiedän, että monet legendat Louis Armstrongista lähtien ovat aikanaan istuneet noilla kuluneilla palleilla ja soittaneet itsensä ihmisten sydämiin. Vanhojen mestareiden jalka polkee yhä tahtia ja heidän sydämenlyöntinsä voi kuulla musiikin kuumassa sykkeessä.

Illan orkesteri raivaa tiensä ihmisjoukon läpi ja asettuu paikoilleen, melkein kaikki vanhoja neekeripappoja. Porukasta näkee, että jazz merkitsee heille koko elämää. Se on heille yhtä tosi kuin sota Suomen vanhoille miehille. Kaikki olennainen nousee siitä. Ilman jazzin sykettä ei ole mitään.

Pälvikaljuinen trumpetisti huitoo instrumentillaan alkutahdit. Soitto alkaa. Tutut melodiat purkautuvat ilmoille. Kansa tempautuu villisti mukaan. Kädet

paukuttavat tahtia ja vartalot keinuvat rytmikkäästi. Yhteissoiton lomassa soolot vaihtelevat puhaltajalta toiselle. Jokainen saa vuoronsa ja taputukset. Tuubisti, orkesterin nuorin, puhaltaa koko session silmät ummessa, kuin hurmiossa.

Papat tarkastelevat välillä yleisöään ja kujeilevat keskenään. Huuli lentää ja räkäinen nauru raikuu äänekkäästi. Hyvä filis siirtyy kuulijoillekin. Huomio kiintyy joukon iäkkäimpään, pasunistiin, lähes kahdeksankymmppiseen herraan. Soitto pauhaa ympärillä, mutta pappara häilyy jossakin nukahtamisen rajamailla, autuas hymy kasvoillaan. Väsynyt vanha mies, mutta koko sielullaan touhussa mukana. Kun soolo lähestyy, kaveri vieressä potkaisee häntä jalkaan. Pappa säpsähtää, tempaa pasuunan käteensä ja yltyy panemaan parastaan. Soolon jälkeen voi taas vetää henkeä ja palata unten maille. Tässä kaikessa on jotakin liikuttavaa, niin alkuperäistä.

Sessio loppuu ja kansa taputtaa lumoutuneena, taputtaa ja taputtaa mutta ylimääräistä ei tule. Osa papoista on jo liian väsyneitä noustakseen edes jaloittelemaan. He jäävät tuoleilleen lepäämään, kuivaamaan hikeä ja odottelemaan illan viimeisen session alkua. Vahtimestarit ohjaavat yleisön ulos tehdäkseen tilaa ulkona jonottaville. Jazz soi yhä korvissa. Tuntuu kuin olisi päässyt juurilleen, alkuvoiman lähteille. Mahtava kokemus.

UNELMA, JOSTA TULI TOTTA

Täytin 50 vuotta maaliskuussa. Varsinaisen juhlapäivän olin karkumatkalla vaimoni kanssa syntymäkaupungissani. Synttärjuhlaani vietin pari päivää myöhemmin Siuntion kylpylässä. Halusin kutsua koolle ne

läheiseni ja ystäväni, jotka musiikin kautta ovat liittyneet menneisyyteeni. Niinpä musiikilla olikin juhlissa suuri osuus, ja juhlakaluna minä nautin täysillä. Muutenkin ne olivat leppoiset juhlat. Koin että läheiset ja ystävät kantoivat minut vaikeaksi kokemani rajapyykin yli.

Juhlallisuuksiin oli etukäteen suunniteltu myös Espanjan matka oman perheen kanssa. Lähtöpäiväksi oli enteellisesti määrätty 1.4., aprillipäivä. Olisihan jo siitä pitänyt arvata. Kun hyvässä uskossa lähdin perheen kanssa kotoa sinä aamuna kohti Helsinki-Vantaan lentokenttää, en voinut aavistaa, mikä minua odotti. Oli tapahtumassa vuosisadan höynäytys.

Saavuimme kentälle ajoissa, kohta kuuden jälkeen. Poikani Joonas ja Katja-miniä olivat meitä vastassa. Alkajaisiksi Joonas sanoi, ettei minun tarvinnut huolehtia mistään, kaikki oli jo kunnossa. Sopii minulle, ajattelin. Kerrankin näin, kun tavallisesti minä saan huolehtia kaikesta. Lipunnäyttäjä kulki edellä, minun piti näyttää vain passini. Sen jälkeen turvatarkastukseen ja sitten olimmekin jo kansainvälisellä puolella. Matka saattoi alkaa.

Äkkiä kuulin, että nimeäni huudettiin. Vilkaisin olkani yli ja painajaismainen tunnelma valtasi mielen: muutaman metrin päässä korokkeella seisojien joukko sukulaisiani. "Mitä te täällä teette?" sain kakaistuksi. "Tultiin sua saattamaan Espanjaan." Samassa tajusin, ettei kansainväliselle puolelle ollut muilla asioita kuin lähtijöillä. Sukulaiseni olivat siis lähdössä samalle matkalle. Suku on pahin, manasin mielessäni. Päätin kuitenkin kestää urhoollisesti, mitä sitten tulikin.

Ahtauduimme KLM:n koneeseen, ja ensimmäinen päämäärä oli Amsterdam. Siellä meidän oli määrä vaihtaa jumbojettiin ja suunnata kohti Malagaa. Saavuimme

aikataulussa Amsterdamin lentokentälle, ja Joonas ryhmän isäntänä ilmoitti lähtöportin numeroksi C 47. Marssi kohti porttia alkoi.

Saavuimme portille ja tutkin valotaululta Malagan lentoa. Sitä ei löytynyt mistään ja ihmettelin ääneen asiaa. Joonas rauhoitteli minua ja kertoi juuri nähneensä ko. lennon, joka oli vain tilapäisesti häipynyt taululta. Kohta se ilmestyisi kyllä uudestaan sinne. Keskityinkin soittamaan kännykällä vielä pari puhelua Suomeen samalla valotaulua vilkuillen. Malagaa ei edelleenkään ilmestynyt näytölle. Sitten se tapahtui.

Säpsähdin, kun joku löi samppanjalasin käteeni. Samassa koko sukulaisporukka oli ympärilläni. Sitten Joonas ojensi minulle matkalipun ja toivotti hyvää matkaa. Tajusin, ettemme olekaan menossa Espanjaan, vaan jonnekin aivan muualle. Lipussa luki HOUSTON, USA. Samalla joku kertoi, että varsinainen kohteemme oli NEW ORLEANS. Olin hetken aikaa täysin tyrmistynyt. Sitten nostin käden ylös kuin voittaja ja aloin tuulettaa villisti. Jutussa alkoi olla järkeä. Ja sitten me skoolasimme.

Minua oli höynäytetty pahan kerran, mutta tämä oli hyvä höynäytys, ylivoimainen 50-vuotislahja. New Orleans, YES, unelmieni paratiisi. Viis siitä vaikka suku roikkuisi koko matkan housunpuntissa kiinni. Mahtavaa. Ovat tainneet oikeasti tykätä minusta, kun tällaisen ovat järjestäneet.

Amsterdamien lentokentällä sukulaiset kertoivat päättäneensä matkasta jo vuosi sitten. Sen jälkeen oli vain säästetty rahaa ja tehty tarpeelliset valmistelut. Kaikki oli suunniteltu huolellisesti autonvuokrauksia ja hotelleja myöten.

New Orleans oli minulle toteutunut unelma. Vuonna 1991 olimme käyneet perheen kanssa Houstonissa

tapaamassa vaihto-oppilasvuottaan viettävää tyttäremme Jenniä. Asuimme Poolien vieraanvaraisessa perheessä viikon ja tajusimme, että tyttäremme oli hyvässä hoidossa. Poolien kanssa poikkesimme myös New Orleansiin. Isäntäparimme oli aikoinaan ollut siellä häämatkalla. Ihastuin kaupunkiin ja sen kaikkialla tulvivaan musiikin sykkeeseen ikihyviksi. Tänne haluaisin joskus palata, ajattelin mielessäni ja heitin huulena sukulaisille, että taidanpa viettää viisikymmenvuotisjuhlani New Orleansissa.

Ei pitäisi tuollaisia mennä heittämään, sukulaiset kun ovat niin tosikkoja. Olivat muistaneet huuleni ja ottaneet tosissaan. Itse olin lakannut puhumasta asiasta jo vuosia sitten. Syy oli yksinkertainen: matka tulisi lompakolleni aivan liian kalliiksi. Mistä minä sellaiset rahat repisin, kun välillä ei meinaa jokapäiväiseen leipään riittää.

Elämä on joskus kummallista. Sinulla on unelma, johon et itsekään jaksa uskoa. Hylkää sen mielessäsi ja asetat itsellesi uusia tavoitteita, pienempiä ja helpommin toteutettavia. Elät jo niissä täysillä ja eräänä päivänä huomaat, että alkuperäinen unelma onkin toteutunut. Joku on uskonut unelmaasi enemmän kuin sinä itse ja ryhtynyt toteuttamaan sitä. Ja sitten saat kaiken valmiina eteesi. Sen kun otat vastaan.

PUTKIRADIO

Isä osti uuden putkiradion kotiimme joskus viisikymmenluvun lopussa kun olin vähän toisella kymmenellä. Ei vanhassakaan radiossa mitään vikaa ollut, mutta isälle oli tärkeää pysytellä mukana muotivirtauksissa. En tiedä, oliko naapurikin ostanut uuden radion, tai joku sukulainen, vai mikä oli villinnyt isän ostamaan uutta. Joka tapauksessa isä meni eräänä

päivänä Larmalle, siihen samaan sähköliikkeeseen, josta hän aina laiteostoksensa teki. Johtaja Larma suositteli länsisaksalaista. Isä oli aina luottanut johtaja Larmaan, niin nytkin. Hän tinki alennukset ja teki kaupat.

Uusi laite tuotiin kotiin Larman pakettiautolla, ja koko perhe oli vastaanottamassa lähetystä. Vanha radio oli jo kiikutettu vintille. Pakkaukset purettiin, töpseli työnnettiin pistorasiaan ja johtaja Larma avasi radion. Ensin kuului vain suhinaa, mutta tottunein liikkein hän viritteli asemat kohdalleen ja radio alkoi pauhata jotakin suomenkielistä ohjelmaa. Se oli juhlallinen hetki. Äänen laatu oli jotakin muuta kuin olimme vanhan radiomme kanssa tottuneet. Volyymiakin oli enemmän käytössä. Lopuksi johtaja Larma vielä kertasi, mitä nappulaa piti painaa kun halusi radion päälle ja mitä silloin, kun halusi sulkea sen.

Radio oli merkiltään Telefunken, viimeistä huutoa. Kultakirjaimin nimi loisti etupaneelissa. Uusi radiomme oli kulmikas ja selvästi isompi kuin edeltäjänsä. Sen koppa oli jotakin mahonginnäköistä puuviilua ja se kiilsi upeasti. Kovaäänisen edessä oli vaalea kaunis silkkikangas ja sen alapuolella upea lasilevy, josta löytyivät kaikki asemat, vieläpä eri väreissä.

Erityisen hienoa oli, että samaan pakettiin kuului myös levysoitin, ensimmäinen meidän kodissamme. Se oli radion alla olevassa kaapissa ja sekin oli viimeistä huutoa. Levariin saattoi nimittäin asettaa useita levyjä päällekkäin, ja koneen automatiikka pudotteli levyt tyylikkäästi soitettavaksi. Meidän perheessä levysoittimen mekanismia kokeiltiin tosin vain kahdella levyllä, koska enempää ei hankittu. Meidän levarissa sai soittaa vain uskonnollisia levyjä. Ensimmäisen levyn laulaja oli Pentti Tukiainen ja hänen hittinsä 'Oi tullos mun purteeni Jeesuksein'. Toisessa levyssä soivat

Vivamon kirkonkellot ja Tauno Äikään Bach. Muita levyjä meillä ei ollut. Maailmallista meillä ei soitettu. Niin olivat vanhempani päättäneet.

Kovin suurta käyttöä ei ollut radiollakaan. Siitä sai kuunnella yleensä vain uutiset, ilta- ja aamuhartaudet ja jumalanpalvelukset. Ainakin silloin kun vanhemmat olivat kotona, tätä sääntöä noudatettiin. Radio pauhasi tietysti aivan eri tahtiin silloin kun vanhemmat eivät olleet kotona. Sisko oli kiinnostunut ajankohtaisista iskelmistä, ja minulle jäivät erityisesti mieleen Kalle Kustaa Korkin ja Pekka Lipposen seikkailut.

Uudessa radiossamme oli isojen pyöreiden radioaaltoja volyyminappuloiden lisäksi paljon muitakin nappuloita, kaikki sievässä rivissä alapaneelissa. Suuren vaikutuksen minuun tekivät neljä äänensävyä nappulaa, kaksi kanavarivin vasemmalla, kaksi sen oikealla puolella. Minulle se oli aivan uutta ja ihmeellistä.

Pienenä poikana olin tietysti kiinnostunut, mitä uudesta radiostamme irtoaa, ja tein kaikenlaisia kokeiluja. Painelin nappuloita, kääntelin pyöreää viritysnappulaa ja niiden takaa löysin uuden, mielenkiintoisen maailman elämäni. Isä piti sitä renkkaamisena.

Kerran tutkin erilaisia äänensävyjä ja kuuntelin jotakin rauhallista musiikkia, luultavasti klassista hyvin hiljaa, etten vain ärsyttäisi vanhempiani. Painoin nappia, jonka yläpuolella luki "jazz". Isä huomasi tilanteen, ryntäsi sulkemaan radion ja huusi vihaisena: "MEILLÄ EI JAZZIA KUUNNELLA!"

Olin aivan ihmeissäni enkä ymmärtänyt tehneeni mitään väärää. Yritin selittää isälle, ettei kysymys ollut lainkaan jazz-musiikista vaan radion äänensävyistä, mutta isä pysyi tiukkana. Radiota ei enää sinä päivänä avattu. Jälkeenpäin olen ymmärtänyt, että vanhemmilleni kaikki

muu musiikki paitsi virret ja hengelliset laulut olivat maailmallista musiikkia, sielunvihollisesta lähtöisin, eikä sellaisella pitänyt mieltään turmella.

Lieneekö tässä selitys sille, että minusta on tullut jazzin ystävä. Kielletty hedelmä on aina maistunut hyvälle, ja ehkä isän jyrkkyys jazzin edustamaa musiikkia kohtaan suorastaan houkutteli minut tutustumaan siihen. Modernista jazzista koen olevani aika kaukana. En yksinkertaisesti ymmärrä sitä.

Mutta se alkuperäinen melodinen, välillä nopeatempoinen, välillä hitaasti svengaava kolahtaa ja saa minut syttymään.

”Meillä ei jazzia kuunnella.” Olin unohtanut isän sanat vuosikymmeniksi, mutta New Orleansissa ne alkoivat jälleen soida korvissani. Purskahdin nauruun kun tajusin, että luultavasti juuri niiden ansiosta minun on täytynyt tehdä matka jazzin kohtuun. Enää sanat eivät kaiu korvissani syyllisyyden vaan kiitollisuuden aiheuttajana.

Kiitos isä. Ohjasit minut tietämättäsi jazzin lähteille, alkuvoiman lähteelle. Jazzissahan ei ole kysymys vain yhdestä musiikin lajista, perusmusiikista, josta blues, gospel ja muut ovat saaneet voimansa. Jazz on rytmi, joka sykkii ihmisen sydämenlyöntien kanssa samaan tahtiin. Jazzissa soi ihmisyyden ääni. Rytmi koskettaa ihmistä syvältä ja kantaa häntä. Siinä soi ihmisen alkuhyvä, surullisena ja iloisena, ristiriitaisena ja harmonisena. Elämän paradoksi toteuttaa jazzin perussoinnissa itseään. Harmonia voi syntyä vain kaaoksessa, tasapaino ristiriidassa, onni kivun läpi.

Hautausmaan varjossa

JUURIA ETSIMÄSSÄ

Isän käännekohta

Isäni syntyi pienessä puumalalaisessa Ollilan saarella vuonna 1911 kuusilapsisen perheen esikoisena. Oli luonnollista olla vanhempien mukana maatalon töissä, ja jo pienestä pitäen isä oppi tekemään töitä ja kantamaan vastuuta. Ja töitä todellakin riitti aamusta iltaan. Kun ikää karttui, normaalien maataloustöiden lisäksi tulivat metsätyöt. Jo vähän toisella kymmenellä isä teki halkomotteja kuin aikuiset miehet ikään.

Käänteentekevä tapahtuma isän elämässä oli uskoontulo alta kaksikymppisenä. Perheen nuorin, 7-vuotias Linda-sisko, oli sairastunut aivokalvontulehdukseen. Kun oma isä, Robert, ei töiltään ehtinyt, minun isäni tehtäväksi jäi lähteä viemään Lindaa lääkärin hoitoon. Tytön tila huononi koko ajan.

Elettiin talvisaikaa, pakkaset olivat kovat ja matka lääkärin luokse pitkä. Voi vain kuvitella kuinka hevoskyydillä tehty kylmä matka vällyissä makaavan tajuttoman, kuolemaa tekevän siskon kanssa painoi nuoren miehen hartioita.

Vastuu siskon selviytymisestä oli sysätty isälle, vaikkei häntä varmasti kukaan kuolemasta syyttänytäkään. Se oli liian kova vastuu nuoren miehen kannettavaksi, siitä huolimatta, että siihen aikaan osattiin niin elämä kuin

kuoleman ottaa luonnollisena tapahtumana, Luojan kädestä. Kun tuli aika lähteä, silloin lähdettiin, nuorena tai vanhana.

Sisko ei selviytynyt. Kun isä vihdoin sai Lindan lääkäriin, tauti oli jo päässyt niin pitkälle, ettei lääkärin avusta enää ollut hyötyä. Lindan kuolema kosketti isää syvästi, ja jossakin kotimatalla hän pysäytti hevosen, polvistui siskon ruumiin viereen lumihankeen ja lupasi Jumalalle elämänsä. Isän tehtävänä oli tuoda lohduton suruviesti kotiin.

Tästä tapahtumasta isän elämä sai uuden suunnan. Tavallisen nuoren miehen elämä muuttui uskovaisen nuoren kilvoitteluksi ja nuhteettoman hyvän elämän etsimiseksi. Kaveripiirikin vaihtui radikaalisti. Kylän ilakoivat nuoret juhlineen ja ryyppäämisineen eivät enää viehättäneet. Kiroilu ja kortinpeluu jäivät. Tilalle tuli seuraväki, uskonystävät, alkoi säännöllinen kirkossakäyminen ja elämä tosikoitui.

Äitinsä tytär

Äidin elämä oli taas uskovaisen lapsen ja nuoren elämää ilman suurempia herätyksiä. Kaikki oli alkanut sitä kun Korholan Iida, minun mammani, kylän kovin tanssija ja kaunotar, oli lukenut kotonaan Savitaipaleen Kuivasen kylässä Helena Konttisen, tunnetun unissasaarnaajan kirjaa ja tullut herätykseen.

Vähän tätä ennen mamma oli tanssireissullaan ollut vähällä hukkoa. Hän oli palaillut tansseista kotiin parhaan ystävättärensä kanssa ja jäät olivat pettäneet alta. Tyttöystävä hukkuu, mutta mamma pelastettiin avannosta kun turkin hihat jäätyivät avannon reunaan kiinni. Siitä muuttui Iidan oma ja koko perheen elämä: tanssiminen ja maalliset hovit saivat jäädä. Tilalle tulivat

seurat ja polvirukouskokoukset, ja Iidan kokema herätys alkoi levitä muualle kyläläisten pariin. Pappa ja lapset seurasivat luonnollisesti mamman uskoa.

Äitini, 1916 syntynyt perheen esikoinen, sai tietenkin uskovaisen leiman otsaansa jo silloin kun hän meni ensimmäiselle luokalle kiertokouluun. Heti koulutoverit osoittivat häntä sormella: Iidan lapsi, uskovaisen lapsi. Siitä lähtien tie olikin valmiiksi viitoitettu: uskovaisen kiltin tytön elämä äidin hoivassa ja varjossa.

KUOLEMAN VARJO

Ei tarvitse kaukaa hakea syitä siihen, miksi isäni ja äitini löysivät toisensa. Kaksi uskovaista nuorta, joilla oli samat tavoitteet ja yhteiset arvot elämässä. Kummankin taustoista löytyy myös aimo annos samoja huolia, elämän koulua ja pelkojen maailma, jota vastaan oli yhdessä taisteltava. Usko antoi tähän keinot.

Alkoi uusi, yhteinen elämä, ensin vähän aikaa isän kotitilalla Puumalassa ja myöhemmin Lappeenrannan kaupungissa. Isä olisi vanhimpana poikana perinyt maatilan isältään, mutta uskovaisen nuoren parin sopeutuminen muun perheen kanssa ei sujunut ongelmitta, ja niinpä isä päätti jättää kaiken. Nuoripari muutti Lappeenrantaan kaikki omaisuus matkalaukuissa ja vitosen kolikko taskussa. Muu jäi taakse lopullisesti.

Ulkoisesti päästiin melko pian hyvään alkuun. Rivakkana työmiehenä isä sai hyviä työpaikkoja ja sitten vakinaisen työn seurakunnalta, hauturin viran. Perheen asunto löytyi Lepolan hautausmaan vierestä, vanhasta kaksikerroksisesta kivitalosta. Seurakunnan taloudenhoitaja Suonio asui perheineen alakerrassa ja hauturi-isäni pienen perheensä kanssa yläkerran kaksiossa, seurakunnan virka-asunnossa.

Meidän perheen asunto oli vähän kummallinen. Portaiden jälkeen tultiin eteisaulaan, josta aukeni suoraan vasemmalle huone ja oikealle toinen, samankokoisia kumpikin. Huoneet olivat kyllä tilavia mutta enemmän toimiston kuin asuinhuoneen oloisia. No, vanhempani kalustivat mukisematta toisen keittiöksi ja toisen kammariksi. Turhista ei valiteltu. Pääasia että oli asunto.

Sisareni oli syntynyt pari vuotta avioliiton solmimisen jälkeen, mutta sitten lasten tulo toppasi. Niitä ei vain tullut, ei vaikka olisi miten halunnut ja rukoillut. Lähes kymmenen vuoden kuluttua sitten tärppäsi. Äiti alkoi odottaa isoaveljeäni.

Ossi syntyi terveenä ja odotettuna, mutta koko ajan äidillä oli kummallinen pelko rinnassaan, että jotakin oli vialla. Se oli kai sitä äidin vaistoa. Puolen vuoden ikäisenä Ossi sairastui sydänlihastulehdukseen ja kuoli muutaman päivän päästä. Edes tutun perhelääkäriin ponnistelut eivät enää auttaneet. Se oli raskas isku nuorelle perheelle. Äiti on joskus kertonut, että hän ja Eeva-sisareni kieriskelivät monta päivää tuskaisina kodin lattialla ja vain huusivat ääneen ahdistustaan ulos. Mitään ei jaksanut tehdä.

Kovaa se oli isällekin. Hän avasi veljeni haudan omin käsin, laski arkun sinne ja luopui rakkaastaan. Ennen sitä oli otettu valokuvia, joissa pieni mies makaa avoimessa arkussaan tyynen rauhallisena. Isän, äidin ja siskon katseet ovat suuntautuneet Ossiin, ja ilmeet kertovat sanattomasta tuskasta. Toivoa elämän jatkumisesta piti yllä vain uskon todellisuus. Ossi oli otettu pois, taivaaseen. Niin haluttiin uskoa.

Iloa surun keskellä

Parin vuoden kuluttua keskelle surua tuli ilosanoma: äiti odotti uutta lasta. Minä siellä olin tulossa pienen pienenä alkuna. Raskaus meni hyvin ja synnytys käynnistyi kotona Lepolassa. Kotona siksi, ettei äiti uskaltanut mennä paikalliseen synnytyssairaalaan siellä vallinneen suuren lapsikuolleisuuden vuoksi. Sairaala oli huonossa maineessa, ja tätini oli jo menettänyt siellä lapsensa. Sisar Kaisa, kokenut diakonissa, kutsuttiin lapsenpäästäjäksi, ja niin minä saavuin maailmaan. Kaisasta tuli myös yksi kummeistani.

Ilo minusta oli valtava sekä äidille että isälle. Olihan Herra vastannut rukouksiin. Koska vanhemmillani oli siihen aikaan erityisesti yhteyksiä körttiläiseen herätysliikkeeseen, kastetilaisuudessa oli useita körttipappeja ja kummikseni vanhempani olivat pyytäneet muun muassa kuuluisan saarnamiehen Aku Rädyn. Väkeä oli paljon. Taisivat olla melkoiset seurat. Vain itse mokasin niissä juhlissa. Tein kesken toimituksen rieskat kuuluvasti kapaloihini. Ehkä se oli ensimmäinen protestini, tiedä häntä. Ensimmäistä pappistoimitustaan tehnyttä nuorta kastepappia alkoi naurattaa, ja tilanne oli kuuleman mukaan koominen. Joka tapauksessa minut kastettiin Pekka Juhaniksi.

LUOVUTUSLAPSI

Vain puoli vuotta myöhemmin rupesivat myrskypilvet jälleen leijumaan kotini yllä. Oli minun vuoroni sairastua. Aloin kuumeilla oudosti ja tutkimukset osoittivat sairauden tuberkuloosiksi. Bakteeri kierteli veren mukana pitkin kehoani ja koteloitui lopulta oikeaan keuhkoon. Tubi oli tuohon aikaan yleinen tauti ja niitti paljon kuolemaa. Lääkkeet eivät olleet vielä kehittyneet

ja syystäkin vanhempani alkoivat pelätä myös minun menettämistäni.

Pikkukaupungin sairaanhoidolla ei ollut lääkkeitä tautiini, ja niinpä minut vietiin Lastenlinnaan Helsinkiin. Äiti on jälkeenpäin kertonut: "Mie luovutin siut kuolemalle."

Hän oli aivan varma, etten koskaan enää palaisi takaisin.

Runsaat kaksi kuukautta minua hoidettiin Arvo Ylpön sairaalassa. Äiti ei oman menettämispelkonsa vuoksi käynyt kertaakaan minua katsomassa. Kun jälkeenpäin olen kysellyt häneltä syytä tähän, hän on vain todennut: "Mie en vaan voinut." Kummallista tämä oli senkin vuoksi, että olin ollut äidin rintaruokinnalla ennen sairaalaa, ja hän jatkoi sitä palattuani takaisin.

Tässä on minun elämäni ensimmäinen traumaattinen kokemus. Äiti luovutti minut kuolemalle, suri minut elämästäni. Olin hänelle varmasti rakas lapsi, mutta hänen rahkeensa eivät riittäneet enää uuteen menetykseen. Oli suojauduttava.

Isä sen sijaan uskoi paranemiseeni, kävi kerran pari minua katsomassakin, mutta pääasiassa olin tuntemattomien, varmasti hyvien ihmisten hoivissa. Huonoista ennusteista huolimatta aloinkin parantua. Lääkärit kokeilivat minuun jotakin uutta antibioottia, ja sitkeä bakteeri taipui.

Kun vastoin kaikkia odotuksia paranin ja palasin kotiin, tapahtui se toinen luovutus: HERRALLE LUOVUTTAMINEN. Olen oikea luovutuslapsi, ensin kuolemalle, sitten Herralle.

Luovutettu, kuolemalle ja herralle

Lähes viisi vuosikymmentä myöhemmin makaan Rosenterapeutin hoitopöydällä käsittelyssä. Aluksi hoito tuntuu mukavan rentouttavalta, mutta kun hoitajan kädet tulevat ristiselän kohdalle, palleaa alkaa kiristää. Ikään kuin joku puristaisi sitä kasaan. Kohta minun on haukottava henkeäni. Tunnen kuristuvani. Ahdistus kasvaa ja ajatukseni alkavat vaeltaa villisti lapsuuteen.

Olen arviolta kahden, kolmen vuoden ikäinen. Makaan omassa huoneessani pinnasängyssä ja hakkaan päätäni tyynyyn. Uni ei tahdo tulla, jyskytän ja jyskytän. Lopulta äiti tulee huoneeseen, luultavasti rauhoittelemaan. Sanon hänelle: "Mee pois, mie en saa unta." Äiti menee pois. Olen taas yksin ja jyskytys jatkuu. Jossakin vaiheessa nukahdan.

Palleaa kiristää edelleen. Nyt tulee muistikuva äidin sanoista: "Sie olit rukousvastaus. Kun sie synnyit mie luovutin siut Herralle. Koko elämän sie oot ollut rukousten lapsi."

"HERRALLE LUOVUTETTU" jyskyttää päässäni. Oivallan: äiti on luovuttanut minut pois. Herralle luovutettuhan tarkoittaa sitä, että minuun ei ole voinut kiintyä niin kuin äiti kiintyy lapseensa, minua ei ole voinut rakastaa niin kuin vanhemmat rakastavat omaa lastaan. Ja miksei ole voinut? Siksi että jos liikaa kiintyy, Herra tulee ja ottaa pois.

Juuri niin kävi Ossille, veljelleni kaksi vuotta aikaisemmin. Puolen vuoden iässä Herra otti hänet pois. Ossin kuolinilmoituksen muistovärssyssä luki: "Herra antoi, Herra otti, kiitetty olkoon hänen nimensä." Opetus oli selvä: ei pidä kiintyä liikaa, ettei oteta pois. Ja Herraa pitää kiittää vaikka kiroiluttaisi.

Yksi kadoksissa olleen palapelin palasista on löytynyt. Pallean seutu alkaa rentoutua ja pystyn taas vetämään ilmaa sisääni. Olen saanut yhden selityksen vierauden